

Family and Educational Institution Situations and Psychological Characteristic Related to Ethical Behaviors of Undergraduate Students¹

Kamolwan Karomprach Klaykaew²

Received: May 7, 2013

Accepted: July 25, 2013

Abstract

This research aims to develop the casual structural model of ethical behaviors of Srinakharinwirot University's undergraduate students. The samples of this research are 617 junior students from 3 different fields of study (Health Science, Science and Technology and Sociology) enrolling in the university's 2012's second semester. The data is collected using 10 different instruments; each has the range of internal consistency reliability coefficient from .782 to .897. The researcher employs Casual structural Models with Latent Variable from LISREL application for the data analysis process. The resultant analyzed data reveals that the model of ethical behaviors of Srinakharinwirot University's undergraduate students were consistent with the empirical data. It is also found that socialization from family, social support from teacher and ethical rationale, future orientation and self-control, and achievement motivation, can be used, collectively, to explain the students' attitudes towards responsible behaviors (the obtained result is 63 percent). The data also shows that socialization from family, social support from teacher and ethical rational, future orientation, self-control, and achievement motivation and attitudes towards responsible behaviors can be used to forecast 79 percent of students' ethical behaviors.

Keywords: Socialization from Family, Social Support from Teacher, Psychology Characteristics, Ethical Behaviors

¹ Research Report was funded by Innovative Learning Center, Srinakharinwirot University

² Instructor at Innovative Learning Center, Srinakharinwirot University , E-mail : Kamonwan@swu.ac.th

ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ในครอบครัว สถาบันการศึกษา และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี¹

กมลวรรณ คารมปราษฎ์ คล้ายแก้ว²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ที่เรียนใน 3 สาขาวิชาประกอบด้วย วิทยาศาสตร์ สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ จำนวน 617 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .782 - .897 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความกลมกลืนกับข้อมูล เชิงประจักษ์ โดยพบว่าการถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถร่วมกันอธิบายเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนได้ร้อยละ 63 และพบว่าการถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว การส่งเสริมสนับสนุนของครูอาจารย์ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนได้ ร้อยละ 79

คำสำคัญ: การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว การส่งเสริมสนับสนุนของครูอาจารย์ จิตลักษณะ
พฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน

¹ รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนการวิจัยสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์ประจำสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail : Kamonwan@swu.ac.th

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เยาวชนถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ หากเยาวชนเป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมจะทำให้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ ด้วยความสำคัญดังกล่าวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงได้กำหนดเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีถือเป็นเยาวชนที่กำลังจะเข้าสู่วัยทำงานอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้เขาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพของสังคมตามที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้ระบุไว้ว่าบัณฑิตควรมีคุณธรรมจริยธรรมอันประกอบด้วย ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างผู้อื่นและเข้าใจโลก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) จากคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ทั้งหมดนั้น คุณธรรมจริยธรรมที่มีความสำคัญอันเป็นพื้นฐานที่จะทำให้นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จทั้งในเรื่องการเรียน การทำงาน และการเป็นพลเมืองดีของประเทศคือ ความมีวินัยและความรับผิดชอบ เนื่องจากความรับผิดชอบจะทำให้ นิสิต นักศึกษา แสดงบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ มีการติดตามผลการดำเนินการ สามารถยอมรับทั้งผลดีและผลเสีย ที่เกิดจากการกระทำนั้น รวมถึงเป็นผู้ที่มีความระมัดระวัง ขยัน และอดทนต่อสู้ ฝ่าฟันอุปสรรคที่ได้

พบเพื่อการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ส่วนความมีวินัยจะทำให้ นิสิตเป็นผู้ที่มีความเคารพ เชื่อฟัง ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยและสังคมอย่างเคร่งครัด (เกษม วัฒนชัย, 2546; ดุจเดือน พันธมนาวิน, 2551; เกรียงไกร รอบรู้, 2555; Lauermann & Karabenick, 2011)

ปัจจุบันสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้จัดให้มีการเรียนการสอน ในรายวิชาศึกษาทั่วไปให้นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมก่อนที่จะจบการศึกษาเป็นบัณฑิต (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552) โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบและความมีวินัยในการเรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยในครั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อค้นหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนด้านความรับผิดชอบและความมีวินัย โดยผู้วิจัยมุ่งพัฒนาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมจริยธรรม ในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อทำให้ได้ข้อมูลในเชิงประจักษ์ว่าปัจจัยใดเป็นสาเหตุที่แท้จริงของพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนทั้ง 2 ด้านดังกล่าว โดยใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (ดุจเดือน พันธมนาวิน, 2550; Tett & Burnett, 2003) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและการพัฒนาแบบจำลองดังกล่าวรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรเชิงสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์ที่สรุปได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 สาเหตุด้านสถานการณ์ (Situation Factor) กลุ่มที่ 2 สาเหตุด้านสาเหตุด้านจิตลักษณะเดิม (Psychological traits) กลุ่มที่ 3 สาเหตุที่เกิดจาก

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ และกลุ่มที่ 4 สาเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัย พบว่างานวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับพฤติกรรม จริยธรรมในการเรียนด้านความรับผิดชอบและความ มีวินัยส่วนใหญ่จะทำในกลุ่มประชากรและกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาและชั้น มัธยมศึกษา ส่วนงานวิจัยที่ทำการศึกษาในกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วน ใหญ่ทำการศึกษารูปแบบของการวิจัย เชิง สำรวจที่มุ่งพรรณนาถึงระดับความรับผิดชอบและ ความมีวินัยของนิสิตนักศึกษา หรือเป็นงานวิจัยที่ ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เป็นตัวแปรชีวสังคม ซึ่งมี ข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยในลักษณะดังกล่าวไป ใช้กำหนดแนวทางและวิธีการในการพัฒนาความ รับผิดชอบและความมีวินัยให้กับนิสิตนักศึกษาได้ โดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยเชิง สาเหตุใดบ้างที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม จริยธรรมในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนคริน ทรวิโรฒในด้านความรับผิดชอบและความมีวินัย เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวทางและ วิธีการในการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน เพื่อให้นิสิตเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะ เป็นสมาชิกขององค์กรที่พวกเขาจะเข้าไปทำงานใน อนาคต เนื่องจากความรับผิดชอบและความมีวินัยถือ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานอย่าง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ธงชัย สันติวงศ์, 2540; สถาบันส่งเสริมการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี, 2555; Lauermann & Karabenick, 2013) นอกจากนี้ยังพบว่าความรับผิดชอบและความมีวินัย ยังเป็นคุณลักษณะสำคัญของพลเมืองดีของสังคม ประชาธิปไตยอีกด้วย (ทิพย์พาพร ตันตีสุนทร, 2554;

อ้างอิงจาก Cogan, 1997; ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555)

วัตถุประสงค์การวิจัย

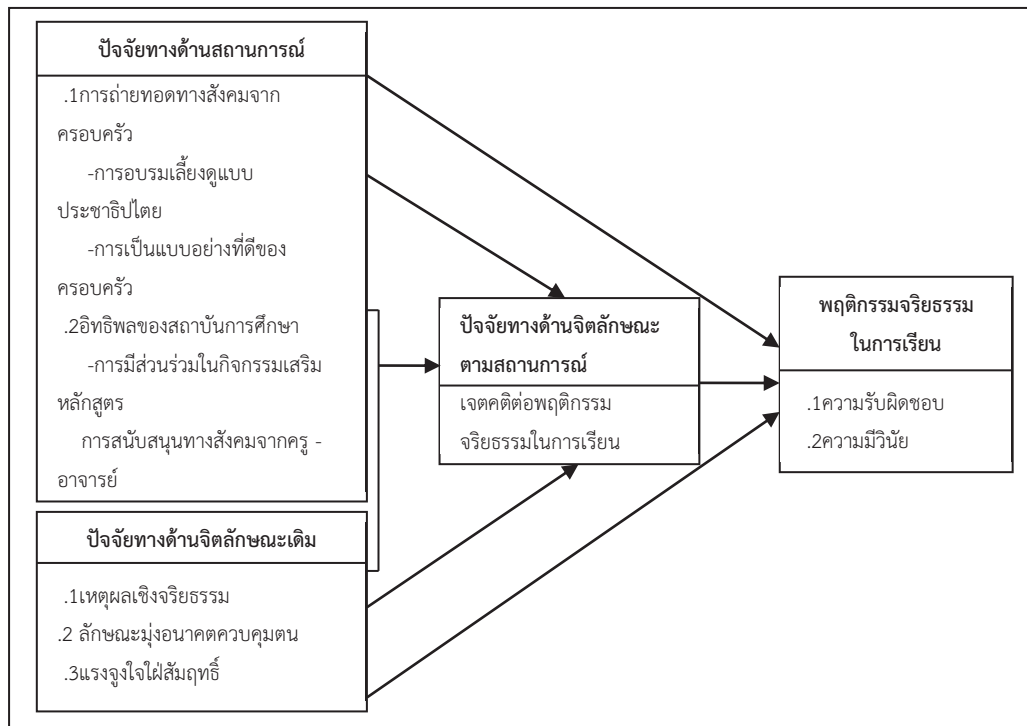
เพื่อพัฒนาแบบจำลองโครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมจริยธรรม ใน การเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบทฤษฎี ปฏิสัมพันธ์นิยมเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการ วิจัย ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดหลักเกี่ยวกับประเภทของ ตัวแปรเชิงสาเหตุในการศึกษาวิจัยสาเหตุของ พฤติกรรมมนุษย์ สรุปได้ว่าสาเหตุของพฤติกรรม มนุษย์แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 สาเหตุ ด้านสถานการณ์ (Situation Factor) กลุ่มที่ 2 สาเหตุด้าน สาเหตุด้านจิตลักษณะเดิม (Psychological traits) กลุ่มที่ 3 สาเหตุที่เกิดจาก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ และ กลุ่มที่ 4 สาเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ดูเดือน พันธุนาวิน, 2550; Tett & Burnett, 2003) ซึ่งจากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องพบว่าสาเหตุของพฤติกรรมจริยธรรมในการ เรียนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจริยธรรมด้านความ รับผิดชอบและความมีวินัยนั้นพบว่า **สาเหตุทางด้าน สถานการณ์** ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นผลรวมของการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก และการเป็น แบบอย่างที่ดีของครอบครัว การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการสนับสนุนทางสังคม จากครูอาจารย์ **สาเหตุด้านจิตลักษณะเดิม** ได้แก่

เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สาเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมใน

การเรียน จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย แบบจำลองพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัวมีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน

2) การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน

3) เหตุผลเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน

4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน

5) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน

6) เจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนมีอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 4,340 คน กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ที่เรียนใน 3 สาขาวิชาประกอบด้วย วิทยาศาสตร์ สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ จำนวน 617 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย มีจำนวน 10 ฉบับ ได้แก่

- 1) แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนด้านความรับผิดชอบ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .827
- 2) แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนด้านความมีวินัย มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .782
- 3) แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .833
- 4) แบบวัดการเป็นแบบอย่างของครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .856
- 5) แบบวัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .869

6) แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .840

7) แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .897

8) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .871

9) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .820

10) แบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมในการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ .865

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Casual structural Models with Latent Variable) โดยใช้โปรแกรม LISREL

ผลการวิจัย

แบบจำลองพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีความกลมกลืนและดัชนีเปรียบเทียบ มีค่าดังนี้ χ^2 ที่ df 25 เท่ากับ 49.87 ($p=0.00$) ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.99 ค่า GFI เท่ากับ .99 ค่า AGFI เท่ากับ .96 ค่า NFI เท่ากับ .99 ค่า NNFI เท่ากับ .99 ค่า RMSEA เท่ากับ .040 ค่า SRMR เท่ากับ .021 ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวบ่งบอกว่าโมเดลที่ปรับแล้วมีความ

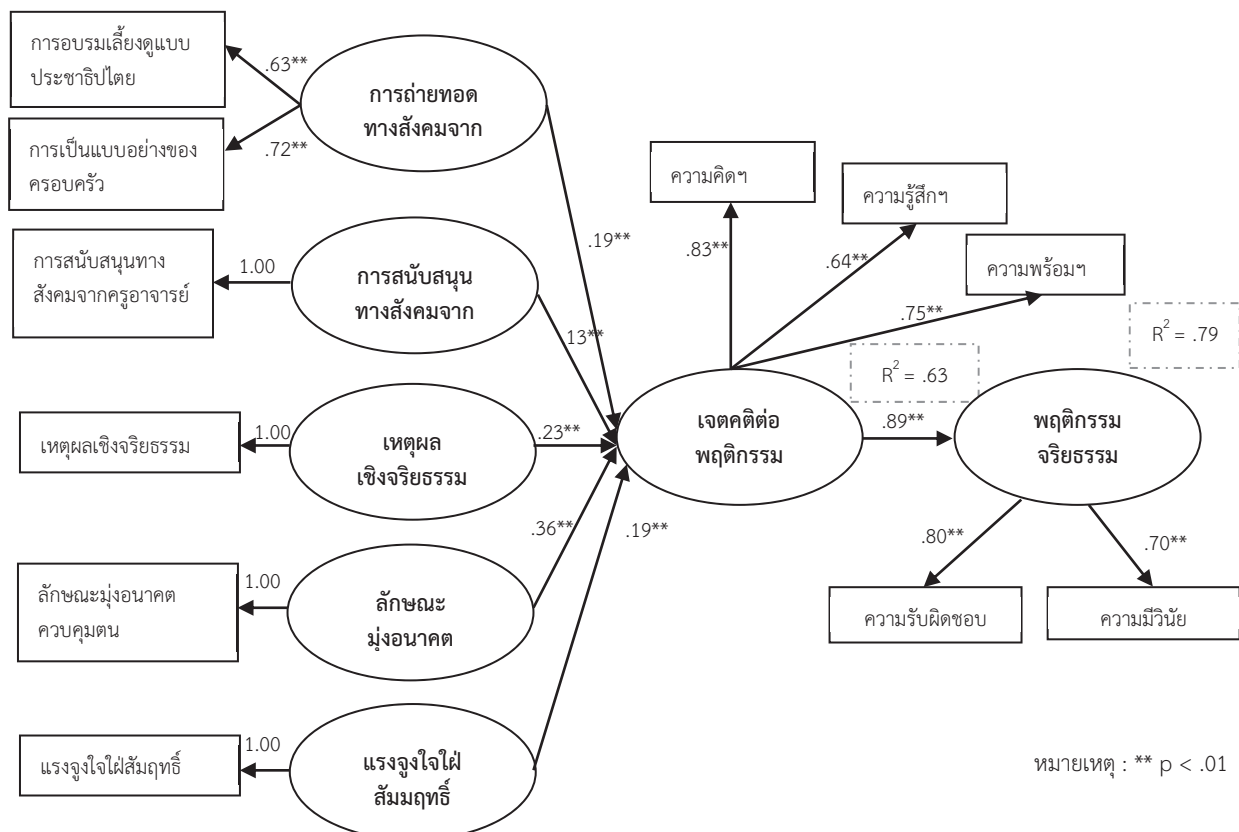
กลมกลืนอยู่ในระดับดี ทั้งนี้การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อ

พฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนได้ ร้อยละ 79 ดังตาราง 1 และภาพประกอบ 2

ตาราง 1 แสดงอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรภายนอกที่ส่งผลต่อตัวแปรภายใน และอิทธิพลของตัวแปรภายในด้วยกันเอง

ตัวแปรที่เป็นสาเหตุ	ตัวแปรที่เป็นผล					
	เจตคติต่อจริยธรรมในการเรียน			พฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว	.19**	-	.19**	-	.17**	.17**
การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์	.13**	-	.13**	-	.11**	.11**
เหตุผลเชิงจริยธรรม	.23**	-	.23**	-	.21**	.21**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.36**	-	.36**	-	.32**	.32**
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	.19**	-	.19**	-	.17**	.17**
เจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน	-	-	-	.89**	-	.89**

หมายเหตุ : DE = อิทธิพลทางตรง(Direct Effect) ; IE = อิทธิพลทางอ้อม(Indirect Effect) ; TE = อิทธิพลรวม(Total Effect) ; ** P < .01

หมายเหตุ : ** p < .01

ภาพประกอบ 2 แบบจำลองพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน เท่ากับ .17 ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 1

2) การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์ มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน เท่ากับ .11 ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 2

3) เหตุผลเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน เท่ากับ .21 ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 3

4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน เท่ากับ .32 ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 4

5) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน เท่ากับ .17 ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 5

6) เจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนมีอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน เท่ากับ .89 ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 6

อภิปรายผลการวิจัย

ผลวิจัยนี้อธิบายได้ว่าปัจจัยทางด้านสถานการณ์ ได้แก่ การถ่ายทอดทางสังคมจาก

ครอบครัว (การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการเป็นแบบอย่างของครอบครัว) การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์ ปัจจัยทางด้านจิตลักษณะเดิม ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้หนีสินมีพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน คือ มีความรับผิดชอบ และมีวินัยในการเรียน ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 พบผลที่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัวมีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน โดยที่การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว มี 2 องค์ประกอบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา อธิบายได้ว่าการที่ครอบครัวมีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และมีบิดามารดาที่เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นสาเหตุทำให้นิสิตมีพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน คือ มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน ทั้งนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ประกอบไปด้วยการอบรมเลี้ยงดู 2 องค์ประกอบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล(ดวงเดือน พันธุ์นาวัน และเพ็ญแข ประจันปัญญานิก, 2524) ซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความสำคัญ ลงโทษทางจิตใจโดยไม่ใช้ความรุนแรงทั้งทางกายและทางวาจา มีการให้เหตุผลในการกระทำต่าง ๆ และมีการรับฟังปัญหาหรือความคิดเห็นของบุตรอย่างจริงจัง มีความ

ยุติธรรม ไม่ลำเอียง มีความอดทนไม่ทำตามใจ หรือไม่เข้มงวดมากเกินไป เปิดโอกาสให้บุตรมีเสรีภาพในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมถึงเปิดโอกาสให้บุตรมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานบ้าน (กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2550) การอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีนี้มีผลทำให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนอันส่งผลต่อเนื่องไปถึงการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนทั้ง 2 ด้าน คือ ความรับผิดชอบและความมีวินัยการเรียน เนื่องจากภายในครอบครัวก็ถือเป็นสังคมย่อยๆ สังคมหนึ่ง ที่ทุกคนต่างมีหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง บิดาเป็นหัวหน้าครอบครัวมีหน้าที่หารายได้มาเลี้ยงดูให้ครอบครัวเพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถดำเนินชีวิตมีความสุข ส่วนมารดาเป็นทำหน้าที่ในการดูแลความเรียบร้อยต่างๆ ภายในครอบครัว และทั้งบิดามารดาต่างก็มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรร่วมกัน ส่วนบุตรก็มีหน้าที่ที่จะต้องประพฤติตนเป็นคนดี เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และช่วยงานต่าง ๆ ภายในบ้านตามความเหมาะสม (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2545) ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าการที่นิสิตเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลทำให้นิสิตเป็นคน ที่รู้หน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่มีวินัยสามารถควบคุมตนเองทั้งทางกาย วาจา และใจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม (ดุจเดือน พันธุนาวิน, 2551) รวมไปถึงกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ของมหาวิทยาลัยด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หรือการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรม และพฤติกรรมจริยธรรม เช่น ผลงานวิจัยของสุภาสินี

นุเมเนียม (2546) พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมากเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย และพบว่าตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบในหน้าที่ได้เป็นลำดับที่ 2 ผลงานวิจัยของพัชราภา เกตวัลท์ (2553) พบว่าภาวะความรับผิดชอบในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และผลงานวิจัยของลักษณเสด็จ ทองคำ (2546) พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ใช้เหตุผล ฟังตนเองมาก พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ถูกอบรมเลี้ยงดูประเภทตรงข้าม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของลำไย สีหามาศย์ (2545) ที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

สำหรับการเป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัว ถือเป็นการถ่ายทอดทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่ช่วงวัยเด็ก ในกระบวนการนี้บุคคลจะได้รับการเรียนรู้การกระทำต่างๆ ของบิดามารดา หรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดในครอบครัวเดียวกัน จากนั้นการมีเลียนแบบการกระทำต่างๆ จากคนที่เขาผูกพันใกล้ชิด ให้ความรักนิยมนิยมชอบ และให้ความสำคัญ (ดวงเดือน พันธุนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์, 2528) ซึ่งเขาจะค่อยๆ สังเกต ซึมซับ จดจำ จนกระทั่งมีการเลียนแบบความคิด ความเชื่อ และการกระทำต่างๆ จากบิดามารดาหรือผู้ที่ให้การอบรม

เลี้ยงดูมากที่สุด จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของตนเอง โดยไม่รู้ตัว (จรรยา สุวรรณทัต ดวงเดือน พันธุมนาวิณ และเพ็ญแข ประจณปัจฉิก, 2521) เมื่อเป็นดั่งนั้นจึงกล่าวได้ว่าหากบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัวมีความประพฤติดี เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมก็จะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรจนทำให้บุตรเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัวด้วยการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบและความมีวินัยส่งผลทำให้นิสิตเป็นผู้มีพฤติกรรม จริยธรรมในการเรียนด้านความรับผิดชอบและความมีวินัยตามบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัวไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาหรือครอบครัวมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม เช่น ผลงานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) พบว่าการมีแบบอย่างที่เหมาะสมเมื่อเข้าทำนายนาร่วมกับตัวทำนายนชุดลักษณะ สถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนายนเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในหน้าที่ในครอบครัวได้ เป็นลำดับที่ 1 ในกลุ่มรวม และผลงานวิจัยของ จิรพัฒน์ ศิริรักษ์ (2555) ที่พบว่า การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะ สามารถร่วมกันทำนายนพฤติกรรมรับผิดชอบด้านพฤติกรรมพัฒนาตนเองในการเรียนและด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้ สำหรับผลงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ประทีป จินจี่ ทศนา ทองภักดี อุษษา ศรีจินดารัตน์ และวันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2539) พบว่าการอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดา ด้านพฤติกรรมการมีวินัย ร่วมกับตัวแปร

จิตลักษณะสามารถร่วมกันทำนายนพฤติกรรมการมีวินัยในกลุ่มนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้

2) ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 พบผลที่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์ มีอิทธิพลทางบวก โดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน อธิบายได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์เป็นสาเหตุทำให้นิสิตมีพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน ทั้งนี้เพราะการสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์คือการที่ครูอาจารย์ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในด้านข้อมูล ข่าวสาร การให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการประเมินตนเอง การให้ความช่วยเหลือ รวมถึงการสนับสนุนทางด้านจิตใจ เช่น ความรักใคร่ ความห่วงใย ความรัก ความผูกพัน (House, 1985) ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้รับการสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวจากครูอาจารย์ก็จะมีผลต่อความรู้สึกของผู้เรียน เช่น ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และมีผลต่อพฤติกรรมการเรียน (ดูจเดือน พันธุมนาวิณ และอัมพร ม้าคนอง, 2547) ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่า การที่นิสิตได้รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์ส่งผลทำให้นิสิตเป็นผู้มีพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนด้านความรับผิดชอบและความมีวินัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม เช่น งานวิจัยของดูจเดือน พันธุมนาวิณ และอัมพร ม้าคนอง (2547) พบว่านักเรียนที่รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครูมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในวิชาคณิตศาสตร์และมีพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์มากกว่านักเรียน

ลักษณะตรงกันข้าม และผลงานวิจัยของจිරพัณน์ ศิริรักษ์ (2555) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจาก โรงเรียน(ครู) ร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะ และตัวแปร สถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรม รับผิดชอบด้านพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน

3) ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 พบผลที่ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อ พฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อ พฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน อธิบายได้ว่า การมี เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นสาเหตุทำให้นิสิตมีพฤติกรรม จริยธรรมในการเรียน ทั้งนี้เพราะเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจของบุคคลใน การเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำอย่างใด อย่างหนึ่ง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกัน เป็นการบอกให้ทราบว่าบุคคลมีระดับจริยธรรมที่ แตกต่างกัน กล่าวคือ การกระทำใดที่มีเหตุผลในการ สร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมเป็นการกระทำที่มี จริยธรรมสูงกว่าการกระทำที่มีเหตุผลเพื่อสร้าง ประโยชน์ให้กับตนเองเป็นหลัก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538; ฤกษ์ชัย คุณปการ, 2553) ซึ่งใน การวิจัยครั้งนี้พบว่า การที่นิสิตมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ส่งผลทำให้นิสิตเป็นผู้มีพฤติกรรมจริยธรรมในการ เรียนด้านความรับผิดชอบต่อและมีความมีวินัย ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบว่าเหตุผลเชิง จริยธรรมมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อพฤติกรรม จริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม เช่น มยุรฉัตร สุข ดำรงค์ (2547) พบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานดีอย่างมี ความรับผิดชอบต่อ และงานวิจัยของมาริษา สก๊อต (2548) พบว่าผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีเหตุผลเชิง

จริยธรรมสูงเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการทำงาน มากกว่าผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ งานวิจัยของ จุฑารัตน์ กิตติเชมากร (2553) พบว่าเหตุผลเชิง จริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงาน ด้านความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงานของบุคลากร สายสนับสนุนวิชาการ นอกจากนี้งานวิจัยของลัดดา วลัย เกษมเนตร ประทีป จินน์ ทศนา ทองภักดี อุษา ศรีจินดารัตน์ และวันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2539) พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะ และตัวแปรสถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนาย พฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ได้

4) ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 พบผลที่ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีอิทธิพลทางบวกโดย อ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติ ต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มี อิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนสูงที่สุด เป็นอันดับที่ 1 อธิบายได้ว่า การมีลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนเป็นสาเหตุทำให้นิสิตมีพฤติกรรมจริยธรรม ในการเรียนสูงที่สุด ทั้งนี้เพราะลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนเป็นความสามารถของบุคคลในการ คาดการณ์ไกล โดยคาดการณ์ได้ว่าเมื่อตนเองทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ตลอดจนสามารถบังคับและควบคุมตนเองให้ทำ พฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งามที่กำหนดไว้ได้ โดยระหว่างการดำเนินการตามเป้าหมายนั้นบุคคลจะ มีการวางแผนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลในทางที่ดีหรือ ป้องกันผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้พบว่า การที่ นิสิตมีลักษณะ มุ่งอนาคตควบคุมตนส่งผลทำให้นิสิต เป็นผู้มีพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนด้านความ

รับผิดชอบและความมีวินัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม เช่น ผลงานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองน้อย และพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองเป็นตัวทำนายที่สำคัญอันดับ 1 ของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวในกลุ่มรวม และพัชราภา เกตวัลท์ (2553) พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนี้งานวิจัยของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ประทีป จินฉิ่ง ทศนา ทองภักดี อุษา ศรีจินดารัตน์ และวันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2539) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองเป็นตัวทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในลำดับแรกของนักเรียนทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะ และตัวแปรสถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้

5) ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 พบผลที่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน อธิบายได้ว่า การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสาเหตุทำให้นิสิตมีพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน ทั้งนี้เพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นพลังจูงใจให้บุคคลมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ พยายาม

ตลอดจนที่จะฟันฝ่าอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ มีความพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีที่สุดเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่คาดหวังหรือปรารถนา (ดวงเดือน พันธุนาวัน และงามตา วนินทานนท์, 2540) ซึ่งจะเป็แรงผลักดันให้บุคคลทำงานต่างๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนให้ประสบความสำเร็จด้วยมาตรฐานที่ดีเยี่ยม (งามตา วนินทานนท์, 2535) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้พบว่าการที่นิสิตมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลทำให้นิสิตเป็นผู้มีพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนด้านความรับผิดชอบและความมีวินัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม เช่น งานวิจัยของจุฑารัตน์ กิตติเชมากร (2553) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการทำงานด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ และงานวิจัยของจිරพัฒน์ ศิริรักษ์ (2555) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะและตัวแปรสถานการณ์สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเองด้านการเรียนและพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้ งานวิจัยของพัชราภา เกตวัลท์ (2553) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนี้งานวิจัยของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ประทีป จินฉิ่ง ทศนา ทองภักดี อุษา ศรีจินดารัตน์ และวันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2539) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะ และตัวแปรสถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้

6) ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 พบผลที่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ เจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนมีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน อธิบายได้ว่าการมีเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนเป็นสาเหตุทำให้นิสิตมีพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน ทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นจิตลักษณะประเภทหนึ่งของบุคคล ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นมากจากความรู้เชิงประเมินค่าของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งนั้นว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจขึ้น และมีความพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทางที่สอดคล้องกับความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อสิ่งนั้น บุคคลจึงสามารถมีเจตคติต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมากมายนานหลายด้านด้วยกัน รวมถึงเจตคติต่อตนเอง เจตคติต่อบุคคล เจตคติต่อสถานการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2531) ส่วนฟิชบาย และไอ้เซน (Fishbine & Ajzen, 1975) กล่าวว่าเจตคติเป็นสิ่งที่นักจิตวิทยาสังคมคิดค้นขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือใช้ทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลจะแสดงพฤติกรรมอะไรก็ตามจะขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความรู้สึก และความเข้าใจ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ทางสังคมที่ได้รับมาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมอะไรไปแล้วได้ผลตอบแทนเป็นอย่างไร ก็จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ในครั้งต่อไป เช่น เมื่อทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลตอบแทนในทางบวกก็มีแนวโน้มว่าเขาจะทำพฤติกรรมเดิมอีกในครั้งต่อไป ฯลฯ ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าการที่นิสิตมีเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนส่งผลทำให้

นิสิตเป็นผู้มีพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนด้านความรับผิดชอบและความมีวินัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบว่าเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรม เช่น งานวิจัยของจุฑารัตน์ กิตติเขมากร (2553) พบว่าเจตคติต่อการทำงานในด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการทำงานด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ และงานวิจัยของจิรพัฒน์ ศิริรักษ์ (2555) พบว่าเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะและตัวแปรสถานการณ์สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อด้านพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนและพฤติกรรมรักษาสีเสื้อแวตล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัยตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติดังนี้

1. ในครอบครัว บิดามารดาควรอบรมเลี้ยงดูบุตรการให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความสำคัญ ลงโทษทางจิตใจโดยไม่ใช้ความรุนแรงทั้งทางกายและทางวาจา มีการให้เหตุผลในการกระทำต่าง ๆ และมีการรับฟังปัญหาหรือความคิดเห็นของบุตรอย่างจริงจัง มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง มีความอดทนไม่ทำตามใจหรือไม่เข้มงวดมากเกินไป เปิดโอกาสให้บุตรมีเสรีภาพในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมถึงเปิดโอกาสให้บุตรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่องานบ้าน นอกจากนี้บิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัวควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตรหลานด้วยการแสดงความ

รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง รวมถึงประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย ข้อบังคับ ของสังคม และปฏิบัติตนตามกฎหมายเนื่องจากทั้ง 2 องค์ประกอบนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บุตรหลานเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการเรียนซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงพฤติกรรมการทำงานของพวกเขาในอนาคตด้วย

2. ครูอาจารย์ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในด้านข้อมูลข่าวสาร ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และการประเมินตนเอง ให้ความช่วยเหลือ รวมถึงให้การสนับสนุนทางด้านจิตใจ เช่น ความรักใคร่ ความห่วงใย ความรัก ความผูกพัน ฯลฯ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นิสิตมีความรับผิดชอบและมีวินัยในการเรียน

3. ในการจัดการเรียนการสอนครูอาจารย์ควรปลูกฝังและช่วยกระตุ้นให้เกิดจิตลักษณะ ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียน เนื่องจากจิตลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญอย่างมากในการกระตุ้นให้นิสิตมีความรับผิดชอบและมีวินัยในการเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนด้านความรับผิดชอบและความมีวินัย สามารถนำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้ในการสร้างคู่มือการพัฒนา หรือสร้างชุดฝึกอบรม หรือสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาจริยธรรมในการเรียนต่อไป

2. ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้ทำการศึกษาดูตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อน จึงทำให้ไม่ทราบว่ากลุ่ม

เพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมในการเรียนหรือไม่อย่างไร ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาดูตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรพฤติกรรมกรรมการเรียนให้มากขึ้น

3. ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษากับนิสิตชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเท่านั้น ในการศึกษารายครั้งต่อไปอาจจะทำการศึกษากับนิสิตนักศึกษาชั้นปีอื่นๆ หรือทำการศึกษากับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่นๆ ต่อไป

4. ในการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นการศึกษาภาคตัดขวาง (Cross sectional studies) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาระยะยาว (Longitude studies) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาต่างๆ เช่น ดูพัฒนาการตั้งแต่เข้าเรียนชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 4 เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการเรียนที่เกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาของการศึกษาในมหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ คารมปราษฎ์. (2550). *การศึกษาอิทธิพลของการถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว สถาบันการศึกษาที่ทำงานและสื่อมวลชน ที่ส่งผลต่อความโน้มเอียงทางการเมือง ความผูกพันต่อพรรคการเมือง และพฤติกรรมการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานรัฐวิสาหกิจ*. การศึกษาก่อนนำเสนอปริญญา นิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เกษม วัฒนชัย .(2546) .*ธรรมาภิบาลกับบทบาทของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- เกรียงไกร รอบรู้ .(2555) .*แนวทางการกำหนด ระเบียบข้อบังคับกับวินัยนักศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- งามตา วนินทานนท์ .(2535) .*จิตวิทยาสังคม* . กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- งามตา วนินทานนท์ .(2545) .*การถ่ายทอดทาง สังคมกับพัฒนาการของมนุษย์ วป.581*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- จรรยา สุวรรณทัต ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญ แช ประจวบปัจฉิม .(2521) .*พฤติกรรม ศาสตร์เล่ม 1 พื้นฐานความเข้าใจทาง จิตวิทยากรุงเทพฯ .: ไทยวัฒนาพานิช*.
- จุฑารัตน์ กิตติเขมากร .(2553) .*ปัจจัยทางจิตสังคม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานด้าน ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานและการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* .ปริญญา นิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
- จิรพัฒน์ ศิริรักษ์ .(2555) .*ลักษณะสถานการณ์ใน โรงเรียน ครอบครัว และจิตพอเพียงที่ เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น*. ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน. (2531). *ชุดฝึกอบรม หลักสูตรการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยม และ จริยธรรมในการทำงานของข้าราชการ* . กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการพล เรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ พลเรือน .
- _____ .(2538) .*ทฤษฎีต้นไม้ จริยธรรม: การ วิจัยและการพัฒนาบุคคล*. โครงการส่งเสริม เอกสารทางวิชาการกรุงเทพฯ .: สถาบัน พัฒนาบริหารศาสตร์
- _____ .(2543). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การ วิจัยและพัฒนาบุคคล*พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอกสารวิชาการ สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแช ประจวบปัจฉิม .(2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแช ประจวบปัจฉิม .(2524). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและ จริยธรรมของนักเรียนมัธยม* .กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วนินทานนท์. (2528) .*ปัจจัยทางจิตนิเวศที่ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน และงามตา วนินทานนท์ . (2540). *ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธ ศาสนาของคนไทย: การปลูกฝังอบรมและ*

- คุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดุจเดือน พันธุนาวิน. (2550, ตุลาคม). รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) และแนวทางการตั้งสมมติฐานในการวิจัย สาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทย, *พัฒนาสังคม*. 9 (1): 89–93.
- ดุจเดือน พันธุนาวิน .(2551) .*การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ* .กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
- ดุจเดือน พันธุนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง . (2547). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรม การพัฒนานักเรียนของครูคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา* .โครงการวิจัยแม่บท. กรุงเทพฯ: การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2545). *ประชาธิปไตยไทย*. โครงการเอกสารและตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า. กรุงเทพฯ: สหายบล็อกและการพิมพ์.
- ทิพย์พพร ดันตีสุนทร .(2554) .*การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง* .กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2540). *หลักการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education)*. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. 19 สิงหาคม 2542.
- พัชราภา เกตวัลท์ .(2553) .*ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบางกะปิ เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานครสารนิพนธ์ . การศึกษามหาบัณฑิตกรุงเทพฯ .: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- มยุรฉัตร สุขดำรงค์ .(2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานสินค้าอย่างมีความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่สินเชื่อ บมจ.ธนาคารกรุงไทย*. ปริญญาโทบริหารวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2552). *หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรปรับปรุง 2552)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาริษา สก๊อต. (2548). *จิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการทำงานของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์*. ปริญญาโทบริหารวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฤกษ์ชัย คุณปลากร. (2553). *ผลการฝึกอบรมทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสิทธิและหน้าที่ของนักศึกษามหาวิทยาลัย*. โครงการวิจัยแม่บท. กรุงเทพฯ: การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- ลักษณะเสด็จ ทองคำ. (2546). *จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- ลัดดาวลัย เกษมเนตร, ประทีป จินน์, ทศนา ทองภักดี, อุษา ศรีจินดารัตน์ และวันเพ็ญพิศาลพงศ์. (2539). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ลำไย สีหามาศย์. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผู้ปกครองคนเดียว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สุภาสินี นุ่มเนียม .(2546). *ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- สถาบันส่งเสริมการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี.(2555). *องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี .สืบค้นจาก http://www.igphtai.org/knowledge_organization_10-good-governance.html วันที่ 6 ตุลาคม 2555.*
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา .(2552) . *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.2552 .ศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.*
- Cogan, J. J. (1997). “Multidimensional Citizenship: Educational Policy for the Twenty-first Century”, *an Executive Summary of the Citizenship Education Policy Study*. Tokyo: Sasakwa Peace Foundation.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975) .*Belife Attitude Intention and Behavior : An Introduction and Research*. NY : Addison-Wesley.
- House, J.S. (1985) .*Work stress and social support*. Philippines: Addison-Wesley Publishing Company.
- Lauermann, F., & Karabenick, S. A., 2011.(Talking teacher responsibility into account (ability): Explicating its multiple components and theoretical status. *Educational Psychologist*, 46(2), 122-140.
- Lauermann, F., & Karabenick, S. A., 2013.(The meaning and measure of teachers’ sense of responsibility for educational outcomes. *Teaching and Teacher Education*, 30(1), 13-26.
- Tett, R.P. & Craik, K.H. (2003). A Personality trait-based interactionist model of job performance. *Journal of Applied Psychology*, 88(3), 500-571.